

Vöröskeresztes gyűlés a SZOTE-n

Jó hangulatú ünnepségen vettünk részt március 24-én délután a Szegedi Akadémiai Bizottság dísztermében, ahol 101 lelkes, odaadó vöröskeresztes vehetett át munkája elismerésül könyvjutalmat.

Az ülést *Fülöp Katalin*, a SZOTE Hallgatói Vöröskereszt szervezetének titkára nyitotta meg, majd *Molnár Melinda*, a szakmai-közéleti munkacsoport vezetője ismertette eddigi eredményeinket, különös tekintettel kongresszusi vállalkásunkra, egészségügyi felvilágosító tevékenységünkre. *Dr. Berencsi György*, tanszékvezető egyetemi tanár, a VK csúcsvezető elnöke meleg hangú beszédében ennek az önzetlenségen alapuló munkának eredményeiről, szépségéről szolt. *Dr. Kaiser Gabriella* docens, a Városi VK Vez-

tőség képviselőjeként értékelte munkánkat, külön kiemelve a véradásban és ezen belül is, a szívmitétek friss véréngyének biztosításában kifejtett segítségünket.

A hozzászólásokat a jutalmak átadása követte. A kiérdemelt könyveket Berencsi professzor nyújtotta át a gyógyszerész- és orvostanhallgatóknak. Idén először hirdettünk VK-s témájú plakátpályázatot a SZOTE KISZ Bizottsággal közösen. Az erre beérkezett munkák eredményhirdetése és díjkiosztása után Berencsi professzor zárógondolatait hallgatva mindannyian érezhetjük, hogy sok munka áll még előttünk, s a jövőben talán még az eddigieknél is jobban kell dolgoznunk.

SZOTE VK Szervezet csúcsvezetősége

„Szakmai”

A pszichiáterek szikéi a szakvak...

Minden orvosnak megvan a maga sajtósága kézírása; s valamennyiüknek közös sajtósága az, hogy olvashatatlan.

A statisztikusok a számítógépek mellett statisztikákká válhatnak...

Közegészségőrök intelme: mielőtt a zavaros vízbe gázolsz vegyél vegymintát belőle.

A filozófusok szerint minél fontosabb egy dolog, annál érthetlenebbül kell előadni.

Botanikus professor megállapítása: a fiatalok még nem tudják a szerelem kezdetén, amikor a botanikából merítik hasonlataikat, hogy később a zoológia „szökincset” fogják egymásközt használni.

Aki az irodalmi pályán sikert akar aratni, az ne önmagát, hanem a szerkesztőt szeresse!

A bölcselők tudják, hogy hibátlan világmodell csak a butaság üvegburája alatt fejlődik.

Az orvosok tapasztalata szerint az ostobaság a legsajátosabb valamennyi betegség közül: nem a beteg szenved tőle, hanem a környezete.

Az „ipar utáni” társadalomelméletekről

A társadalmi fejlődés periodizálásáról manapság is élénk viták folynak a polgári ideológusok között.

Zbigniew Brezinski, az USA nemzetbiztonsági főtanácsadója neve a gyakorlati politikában betöltött funkciói révén sokak előtt ismert. Kevésbé ismert viszont az a tény, hogy Bell, Raymond, Restow, Withmann és Towrain társaként Brezinski is kiemelkedő teoretikusa a 60-as években elterjedő társadalomfelfogás, a posztindusztriális (ipar utáni) társadalomelméleteknek.

„A jövő társadalmá se nem kapitalista, se nem szocialista, hanem integrált” — hangoztatják a konvergenciát sürgető ipari társadalomelmélet képviselői. Ezzel szemben Brezinski az egyoldalú közeledés módszerével próbálja elméletileg megalapozni azt a világgözösséget, amely ösévé válhat a majdani jóléti társadalomnak. Ezen az úton haladva a társadalmi forradalmakat a technikai fejlődés korszakos változásai helyettesítik. A legutóbbi az USA-ban bontakozott ki, amelyet *technetronikus forradalomnak* neveznek, a minden területre kiterjedő magasszintű technika és az elektronika összefonódása miatt.

Mindkét polgári teória jellegzetessége, hogy a társadalmi fejlődés korszakait, illetve a fejlődés mozgatórugóit tekintetében *alapvetően eltér a marxizmus által képviselt nézőponttól*. Nevezetesen Brezinski és elődei nem fogadják el a társadalmilag kialakult világgözösség történetének ösközösségre, rabszolgatartó, feudális, kapitalista, szocialista, kommunista formációkra történő korszakolását. A történelmi fejlődést egyszerűen csak az agrártársadalomra (preindusztriális), az ipari és az ipar utáni korszakokra osztják fel az uralkodó termelési ágakat figyelembe véve. Világos, hogy a felosztás alapja az ipar, tágabb értelemben a technika fejlődése. S valóban, ez teóriájuk alfája és omegája, egyidejűleg minden társadalmi elemet mellőzve. Az egyes, fent említett periódusok közötti átmenetet a *technikai forradalom* biztosítja, mely modellben az Egyesült Államoknak, mint a világ „társadalmi laboratóriumának” a prioritása nyilvánvaló.

Miként oldja meg a globalizálás folyamatát a technetronikus forradalom, és egyáltalán mit jelent a „világ egysége”? A nemzetközi politika klasszikus korában az egyes államok nemzeti jellegű gazdasággal, ideológiával, fegyverrel, stb. rendelkeztek, a nemzet a nacionalizmussal átított „ego” kiterjesztését jelentette. Az emberiség tényleges egysége megvalósításához még hosszú út vezet — állítja Brezinski —, de az államkapcsolatok átfogóbbak lettek, a konfliktusok „rutinizálódtak”. „A hosszantartó hadviselést szörvényszerű erőszakkitörések váltották fel”. Mindemellett egyre gyakoribb az ellentétek egyezmények, megállapodások útján történő rendezése. E tekintetben jelentős tényező a nukleáris fegyverek által egymás kölcsönös megsemmisítésének a potenciális veszélye. Brezinski azonban egy tényleges globalizálódás alapjának a technetronikus forradalmat tekinti, természetesen továbbfejlődve, és világméretben elterjedve. Szerinte ez a technikai alap negligálja a társadalmi viszonyokban fennálló és a marxisták által lényegesnek tartott különbségeket. Hiszen, ha a technetronikus forradalom megvalósította a — fogalmazzunk így — neki tulajdonított feladatokat, létre jön a — csak jelentéktelen összeültök-zésekkel zavart — technetronikus társadalom, mint a kulturálistan, gazdaságilag, lélektanilag a technika és az elektronika által determinált világgözösség.

Megfogalmazódik a kérdés, *milyen is ez a társadalom?* Míg az ipari társadalomban a gazdasági ágazati tekintetben az ipar volt elsődleges, addig a technetronikus korban az automatizálás és a kibernetika alapján a szolgáltató szféra gyors fejlődése dominál. Az utóbbi terület beruházási és létszám aránya meghaladják az iparét. Az alkalmazottak és a gazdaság kapcsolatát már nem a munkalehe-

tőség és a munkanélküliség problémái uralják, hanem a biztonság, a szabadság, a pihenés és a nyereségszerzés kérdései fognak dominálni a társadalom közérzetében. (Feltételezve a dinamikus gazdasági konjunktúra időszakát, ami a 70-es évek közepén megtört. — F. E.) A megelőző társadalomban a korlátozott és specifikus időtartamú oktatás az írástudatlanság, majd később a szakképzés hiányosságainak a felszámolására irányult. Brezinski várva-várt kora felsőfokú oktatásban korlátlan lehetőségeket biztosít minden tehetség számára. A vezetés — a városi plutokrata, menedzser elit kezéből — a szellemi tehetséggel és speciális szakképzettséggel rendelkező politikusok kezébe kerül át.

Változik az *egyetem társadalmi szerepe* is. Míg az ipari korban az egyetem „elefántcsont-torony”, mellékesen respektált, addig a technetronikus társadalomban „gondolat-tartály”, a politikai tervezések és a társadalmi újítások forrásává válik.

A passzív tömegek aktívvá alakulása már a megelőző években alapvető folyamattá vált, a jellemzett korban mindinkább a döntésekben való tényleges részvétel biztosítása a fő politikai kérdés. Hasonlóképpen a nemek politikai egyenjogúsága nyomán megkezdődik a küzdelem a nők szexuális egyenjogúságáért. Míg korábban a javak szerzése és a személyes gazdagság megteremtése jelent a társadalmi érvényesülés formáját, addig az „új társadalomban” erkölcsi parancsává válik a tudomány humánus célokra való felhasználása.

Egy másik polgári teoretikus, Daniel Bell szolgáltatásokon alapuló társadalmi közösségek tulajdona ezt az új formációt, ami szerintünk a technika fejlődésében jelenthet új szakaszt, de nem változtathatja meg a kapitalizmus tulajdoni- és osztálytermészetét.

Technikai oldaláról vizsgálva a fejlődést, valóban közelínek tünik a Marx-i jóslat megvalósulása: a munka többé nem annyira a termelési folyamatba bezárkóztatva jelenik meg, mint inkább az ember örvényét és szabályozóként viszonyul a technikai folyamathoz. A technikai eredmények felhasználásának módja azonban minden esetben a tulajdoni- és osztályviszonyok függvénye. Történhet társadalmilag ellenőrzött formában (szocialista országok), illetve a társadalmi haladással ellentétben elmélyítve a differenciálódást, az ember-ember közti egyenlőtlenséget.

A rohamos technikai fejlődés szinte természetesen újjaéleszteti a „technika mítoszait”. Ezért nem véletlen, hogy a technikai determinizmuson alapuló legújabb polgári társadalomelméletben is minden előjövendő jót a technikai lehetőségek megvalósulásától várnak. Mint ahogyan a „mai géprombolók” is a technikát tekintik minden rossz forrásának. Heller Agnes a mindkét oldalról történő megközelítés módszerével élve, mind a pozitív csodavárók, mind a negatív géprombolók tekintetében kimondja: a technika csodatevő hatásában hinni annyit jelent, mint utat nyitni negatív lehetőségeinek. Protogorasz interpretációja szerint Zeusz nemcsak azért büntette meg Prométheuszot, mert ellopta a tüzet, hanem mert ezzel az emberek szerencsétlenné tette — mindez által kimondva: *csak a társadalmiság teheti a világot emberivé. Az ember alkalmazza a technikát, és nem a technika az embert.* Ahogyan Jean Fourastie szerint: „A haladás előtt is ott van az ember.../ a haladás után ismét csak itt az ember./ életszínvonalával, életmódjával és kultúrájával./ A problémák folyamatossága az ember egységéből/ adódik.”

FORGÓ ERIKA
III. éves ioghallgató

A JATE Oktatástechnikai Központjának munkájáról

A JATE Oktatástechnikai Laboratóriuma 1977 szeptemberében kezdte meg működését. A következő évtől kezdve a Laboratórium már csak egy részét képezte annak a komplexumnak, amely az Oktatástechnikai Központ nevet kapta s a JATE három karának oktatástechnikai bázisává lett. — *Kovács Lászlóval*, a Központ vezetőjével arról beszélgettem, hogyan működik ma az intézmény, milyen munkát végeznek s milyen módon segítik a tanárjelöltek képzését.

— *Szervezetileg függenek-e a veszprémi Országos Oktatástechnikai Központtól?*

— Nem, attól függetlenül, mi ugyanolyan státuszban, mint például az Idegennyelvi Lektorátus — magához az egyetemhez tartozunk közvetlenül, személy szerint az oktatási rektorhelyetteshez, dr. Kristó Gyulához. Persze, ez nem jelenti azt, hogy a veszprémi Központtal ne lenne kapcsolatunk. Például mi diáorozatokat küldünk nekik, onnan pedig különféle technikai anyagokat kölcsönzünk.

— *Mivel foglalkoznak itt a Központban?*

— Mindenekelőtt oktatási-nevelési feladatok vannak. Az 1977/78-as tanévben speciálkollégium formájában kezdtük meg az oktatást, a 78/79-es tanévtől pedig egy féléven keresztül heti két órában tanítjuk az oktatástechnika című tantárgyat, a TTK és a BTK IV. éves tanárjelöltjeinek.

— *E tárgy oktatásával mi az elsődleges céljuk?*

— Azt akarjuk elérni, hogy a jelöltek elsajátítsák azokat a technikai, manuális és elméleti ismereteket, amelyek birtokában képesek lesznek az iskolában rendelkezésre álló audio-vizuális eszközök kezelésére, valamint információhordozó anyagok készítésére. A konkrét eszközkezelés megtanítása nagyon fontos feladatunk, de ezen túl célunk egy bizonyos szemlélet kialakítása, hogy a jelöltek az iskolában majd ne idegenkedjenek a technikai eszközök használatától. Mert — véleményem szerint — amit érdemes technikával tanítani, azt bűn kihagyni.

— *Milyen a hallgatók hozzáállása a tantárgyhoz?*

— Az elején idegenkedve fogadják, főként a bölcsészek. Amikor azonban véget ér a féléves oktatás, egyértelműen jónak és hasznosnak tartják a foglalkozásokat. Tény, hogy most már nagyon jó viszony alakult ki a hallgatókkal, s ők pozitív hozzáállást tanúsítanak.

— *Ha már itt tartunk: milyen összetételű a munkatársi gárda?*

— A Központban összesen három oktató, egy technikus, egy műszaki ügyintéző, egy fotós dolgozik, s az általános iskolával közösen van egy grafikusunk. Sajnos, ez a létszám kevés sokrétű munkánkhoz.

— *amely hogyan alakul a továbbbiakban?*

— Speciálkollégiumot tartunk a videotechnika alkalmazásából az információhordozók tervezéséből és készítéséből. Itt történik a levelező hallgatók oktatástechnológiai képzése, az egyetemi oktatók továbbképzésének segítésére pillanatnyilag két tanfolyamot vezetünk. A kettős vezetésű szakdolgozók itt kapják meg az oktatástechnológiai útmutatásokat, ugyanakkor városi tanfolyamok segítésére, bemutatók tartása szintén feladataink közé tartozik. Vagy — hadd említsem meg végül — beindítottunk egy fotósakkört is, amely — lévén anyagigényes — ugyan kezdetleges formában működik, de ilyen körülmények közt is sikerült már kiállításokat rendeznünk.

— *Milyen egyéb munkaterületek tartoznak a Központ profiljába?*

— Szolgáltatási és kutatási feladatokat is teljesítünk. Előbbiek közé tartozik például az intézményi dokumentációs anyagok készítése (hang- és képarhiválás), mikrotanítási gyakorlatok, zárótanítások, ünnepségek technikai segítése, a Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, az Idegennyelvi Lektorátus és a szakmódszertanok audio-vizuális eszközeinek karbantartása. Ezeket csak kiragadtam, a teljesség igénye nélkül, s ekkor még nem is beszéltem a „gyors” munkákról — hangosítás, dia pozitívek másolása, rádió- és tv-felvétel rögzítése etc.

Kutatási feladataink közt szerepel az egyetemi oktatást segítő Super 8-as filmek, diászorozatok, polárfóliák készítése. Egészen röviden és vázlatosan ezeket a munkákat végezzük.

— *A Központ technikai felszerelése megfelel-e ezeknek az igényeknek?*

— Igen, de a felszerelés olyan értelemben okoz gondot, hogy nem tudjuk megvalósítani az eszközökölcsönzést. Technikai apparátusunk csak arra elég, hogy saját feladatainkat elvégezzük.

— *Van-e kapcsolatuk más egyetemek Oktatástechnikai Központjaival?*

— Igen, működik egy ún. Egyetemi Oktatástechnológiai Munkabizottság, amely összehangolja az ELTE két központja, a KLTE és a JATE közötti együttműködést. Gyakorlatilag amit készítenek, azt elküldjük egymásnak.

— *Előfordult-e már, hogy meglévő anyagot nem tudtak felhasználni?*

— Igen, de ezen éppen most segítünk. Például nagyon gazdag a lemezgyűjteményünk, szeretnénk, ha nem holt tőke lenne, ezért lemezkatalógusunkat leadjuk az Egyetemi Könyvtárba, ahol a katalógus alapján különböző felvételeket lehet megrendelni nálunk.

— *Milyen tervek vannak a közeljövőre?*

— A jövő évben szeretnénk egy oktatástechnológiai törzsanyagot kialakítani, s ezt külön kiegészítő anyaggal ellátni. Így akarjuk megvalósítani a differenciált oktatást, elérni azt, hogy a TTK-sok, a BTK-sok vagy ezen belül például a nyelvcsokosok speciális képzésüknek megfelelő oktatásban részesüljenek itt, a Központban is.

Összefoglalásul szeretném megköszönni az egyetem vezetésének azt az óriási segítséget, amellyel munkánkat támogatja. Jövőendő célunk még, hogy az egyetemi tanszékek és az Oktatástechnológiai Központ komplex anyagok gyártásában is közeledjenek egymáshoz, ennek nem mellékes hozadéka lehetne a készített anyagok cserélődése a három kar között.

B. GY.